

NAŠE SLIKE.

Nagrobni spomenik (str. 73.), ki ga je izklesal g. A. Gangl, je fino umetniško delo, ki krasí grob gospe Munnikove na pokopališču sv. Krištofa v Ljubljani. Ob gomili žaluje reven starec za dobrotnim srcem, ki trohni v grobu, in sirota mu joka ob vznožju. Angel pa ju tolaži in jima kaže z roko v nebo, da je tam kraj, kjer najdeta utehe in pomoči.

Prizor z Neve (str. 69), katerega nam kaže slika A. Beggrova, je slikan začetkom zime, ko pokriva že sneg peterbuiške strehe, a vendar Neva še ni zamrznjena in še plovejo ladje po njej. Pozneje pa reka tako zamrzne, da se vozijo čez njo. V ozadju se vidi Vasiljevskij ostrov z mnogimi tovarnami.

„Na pašo“ gre živina na Zvėrinovi sliki str. 89. Zvėrina je risal mnogo prizorov z dalmatinskih obal. Vse se odlikujejo po jako ostrí karakteristikí, ki prehaja že kar v karikaturó.

Prizori iz Londona nam kažejo nekaj velikomestnega življenja, s katerim se bavi g. dr. Lampe v svojih „Izprehodih“. Slika na (str. 32.) prve številke nam predstavlja obrežje Temze v najelegantnejšem delu mesta. Krasni stavbi zadaj sta velika hotela „Cecil Hotel“ in „Savoy Hotel“ in še naprej je „Temple“. Visoki obelisk ob bregu je takozvana „Kleopatrina igla“, katero so Angleži pripeljali iz Egipta in tu postavili. „Pred Angleško banko“ (str. 97.) je središče londonskega prometa. Bančno poslopje je nižja zgradba brez oken. Na desni je palača z grškim stebrovjem; to je borzno poslopje. Na strani gledavčevi je „Mansion House“, stanovanje „lord mayorja“, londonskega župana. Slika na str. 105. pa nam kaže v ozadju kupolo katedrale sv. Pavla. Čez ulico je speljana železnica, katere lokomotiva se ravnokar pribli-

žuje. Koliko voz in ljudi se tu dan na dan v neutrudni delavnosti peha za vsakdanji kruh!

Blaženi Marko Križevčan. Časten je bil dan 15. februarja za Hrvate. Tega dne so v Rimu slovesno prišeli med blažence katoliške cerkve Hrvata Marka Križevčana. Bila je velika slovesnost v cerkvi sv. Petra, katere so se poleg svetega očeta udeležili najvišji cerkveni knezi, zastopniki raznih držav in neštivilna množica ljudstva.

Blaženi Marko je bil rojen v Križevcu na Hrvaškem l. 1588. Iz njegove rodbine je izšlo mnogo junakov, ki so se borili za čast Hrvaške z mečem v roki. Mladi Marko je bil od rane mladosti pobožen in ukažljen. Starši so osemnajstletnega mladeniča poslali v štajerski Gradec, kjer je študiral na „Ferdinandovem zavodu“, ki so ga vodili očetje jezuiti. Kot dijak je izvrstno prospeval v naukih in je postal l. 1609. magister filozofije in fizike. Tedaj se je odločil, da vstopi v duhovski stan, in je postal klerik ter vstopil v jezuitski red. L. 1611. so ga poslali predniki v Rim v „Collegium Germanicum“, da tam študira bogoslovje. Ko je dovršil nauke, so ga poslali zopet nazaj v domovino.

Na Ogrskem so se takrat silno širili Lutrovi in Kalvinovi krivi nauki. Šavni in apostolski ostrogonski nadškof Peter Pázmány, ki je zbiral okoli sebe može, odlične po učenosti in čistosti življenja, je pozval k sebi tudi Marka Križevčana in mu je izročil opatijo v Seplaku, dve uri od Košica. Marko je v Košicu večkrat obiskal svoja prijatelja o. Štefana Pongraca in o. Melhiorja Grodeckega, oba tudi iz družbe Jezusove. Prvi je bil rojen v Šleziji, drugi pa na Erdeljskem. Vsi trije so z besedo in zgledom utrjevali katoličane in izpreobračali krivoverce.

Zgodilo se je pa, da se je tedaj Gavro Bethlen združil s Turki proti habsburški vladarski hiši, da jo izžene iz Ogrske. Njegov poveljnik Jurij Rákoczy je l. 1619. vzel Košice, kjer so začeli kalvinci preganjati katoličane. Prve žrtve tega nasilstva so bili omenjeni trije jezuitje. Ponoči so sovražniki pridrli v stanovanje, kjer so prebivali skupaj. Vse tri so slekli in pretepali, da so se zvijali v groznih mukah. O. Marku, ki je bil član ostrogonskega kapitelja, so obljubili svobodo, ako odpade od katoliške vere; ker se ni udal, so ga začeli mučiti. Obesili so ga in žgali z gorečimi zublji. Ko so ga popolnoma izmučili, so mu odsekali glavo. Neustrašeni vojak Kristusov je

vztrajal značajno do smrti. Tudi oba tovariša sta pretrpela podobno smrt in sta prišteta blaženim.

Tako je umrl blaženi Marko Križevčan. Koliko se dandanes govori in piše o „nestrpnosti“ katoličanov! A zgodovina nas uči, da so vsikdar bili katoličani od sovražnikov naše cerkve najljutejše preganjani. O tem nam priča veliko število mučenicov, med katerimi je tudi ta odlični sin hrvaškega naroda. Danes pa, ko ga je sam poglavar katoliške cerkve javno proglasil za plemenit vzor značajnega katoličana, se radujemo z vso cerkvijo, da je dosegel sin jugoslovanskega naroda toliko slavo, zaslužno z delom, svetostjo in mučeniško krvjo. Bodi njegov zgled v bodrilo našim rojakom!

„Prijazna sosed“ (stran 113.) si krajšata čas v svoji tesni ječi, v katero ju je zaprla človeška znanost. V zverinjaku imata slon in nosorog svoji celici drug poleg drugega. Vseh skrbi za svoj obstanek sta prosta, ker dobita vsak dan svojo hrano v določenem času in imata za to samo eno dolžnost: da sta lepo mirna in se dasta ogledovati od radovednežev, ki se jima čudijo. Pri tem sta postala čisto krotka in prijazna. Tudi divjemu nosorogu se je pomirila vroča kri in prav zadovoljen je, če se stegne sosed k njemu in ga s svojim rilcem boža po licu. V službi znanosti sta se oba civilizirala, in če ne bi oba imela tako strašno debele kože, bi jima človek pripisoval celo občutljivo nežnost. Upajmo, da ostaneta taka prijatelja!

Razstava v a j e n š k i h d e l je bila decembra meseca v Ljubljani v Mestnem domu. Na naši sliki str. 121. se vidijo razni izdelki, ki delajo čast mladim obrtnikom.

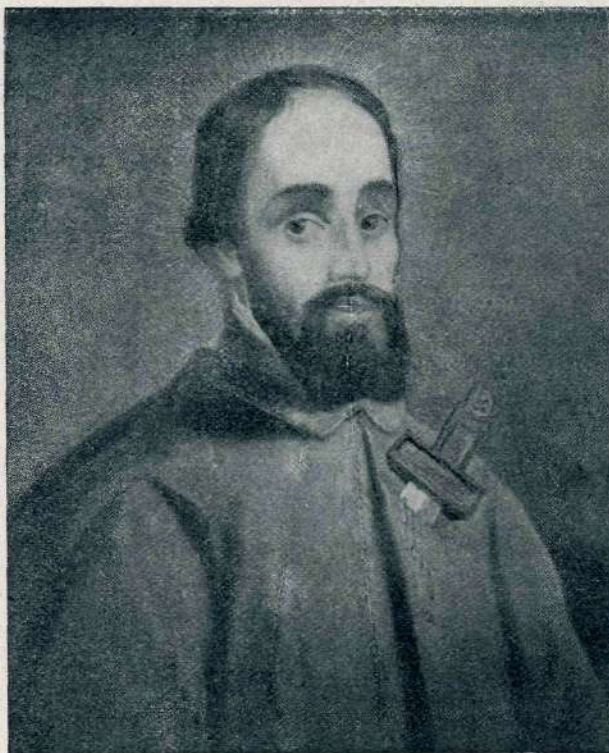
820

Dr. Matija Prelesnik.

„Dom in Svet“ žaluje ob gomili enega svojih najboljših in najzvestejših sotrudnikov, dobrega znanca naših naročnikov, katerega povesti smo zdaj že četrto

leto priobčevali na uvodnem mestu. Bogdana Veneda ni več ...

V novoletni noči je prominul previden s sv. zakramenti veleč. g. dr. Matija Prelesnik, studijski prefekt v ljubljanskem semenišču. Bolehal je že delj časa in slednjič je šel v „Leonišče“ iskat si ljubega zdravja. Huda zlatenica in srčna hiba sta mu ugasnili luč življenja. Rojen je bil 7. januarja l. 1872. v Dobropolju na Dolenjskem. Gimnazijske študije je dovršil v Ljubljani. Bil je vedno odličnjak, in sicer vedno prvi v razredu. Bog mu je podaril lepe, velike darove. Že kot gimnazijec je kazal posebno spretnost v pisateljevanju v „Domačih vajah“, ki jim je bil kot osmošolec urednik. Leta 1892. je dovršil maturo z odliko,

BLAŽENI MARKO KRIŽEVČAN. PO STARI SLIKI.

nato je vstopil v ljubljansko bogoslovno semenišče, kjer se je marljivo bavil z bogoslovnimi študijami; pri tem pa ni zanemarjal pearsa. Ves prosti čas je posvečeval pisateljevanju. Priča temu so razne povestice in pesmi, ki so jih prinašali „Pomladni glasi“. Kot bogoslovec četrtoletnik je pod imenom Bogdan Vened je spisal dolgo epično pesem „Ženitev vojvode Ferdulfa“, ki jo je izdala „Knezova knjižnica“. L. 1895. je bil posvečen v mašnika. Nato je šel za kapiteljskega vikarja v Novo mesto, kjer je ostal tri leta. Kljub temu, da je imel mnogo službenih poslov, je v teh treh letih dovršil tri bogoslovne rigoroz v Gradcu. Da bi se še

bolj spopolnil v bogoslovnih študijah, je Prelesnik l. 1899. odšel na Dunaj v višje duhovsko izobraževališče pri sv. Avguštinu, kjer je ostal eno leto. Tam je s hvalnim uspehom dovršil zadnji biblični rigoroz ter bil l. 1900. promoviran v doktorja bogoslovja. Ko se je povrnil v domovino, je bil imenovan semeniškim prefektom, kar je ostal do svoje smrti. Ves ta čas je z večine preživel v svoji sobi ter se bavil s pisateljevanjem. Zadnja leta je bil sotrudnik raznim listom. V „Kat. Obzorniku“ je izdal tehtni zgodovinski spis „Protireformacija na Kranjskem“ in pa spis: „O katoliških redovih“. Zlasti vnet sotrudnik pa je bil „Dom in Svetu“. L. 1902. je izdal „Nesrečno zlato“. Potem je začel z globoko zamišljeno trilogijo. L. 1903 je izšel prvi del: „Naš stari greh.“ Lani je izhajal drugi